

Gjødselbruksforskrifta

Teamsmøte for kommunane i Agder

4. mars 2026

Kjellfrid Straume og Solfrid Mygland

Statsforvalteren i Agder

04.03.2026

Agenda

- frister for spredning
- fosforgrenser og fosforbalanse
- spredeareal på innmarksbeite
- gjødslingsplan, jordprøver og gjødseljournal

Frist for spredning fra 2027

- Agder: frist 15. september.
- Hovedregelen er å høste eller etablere plantevekst etter siste spredning.
- Frist om våren 1. mars.

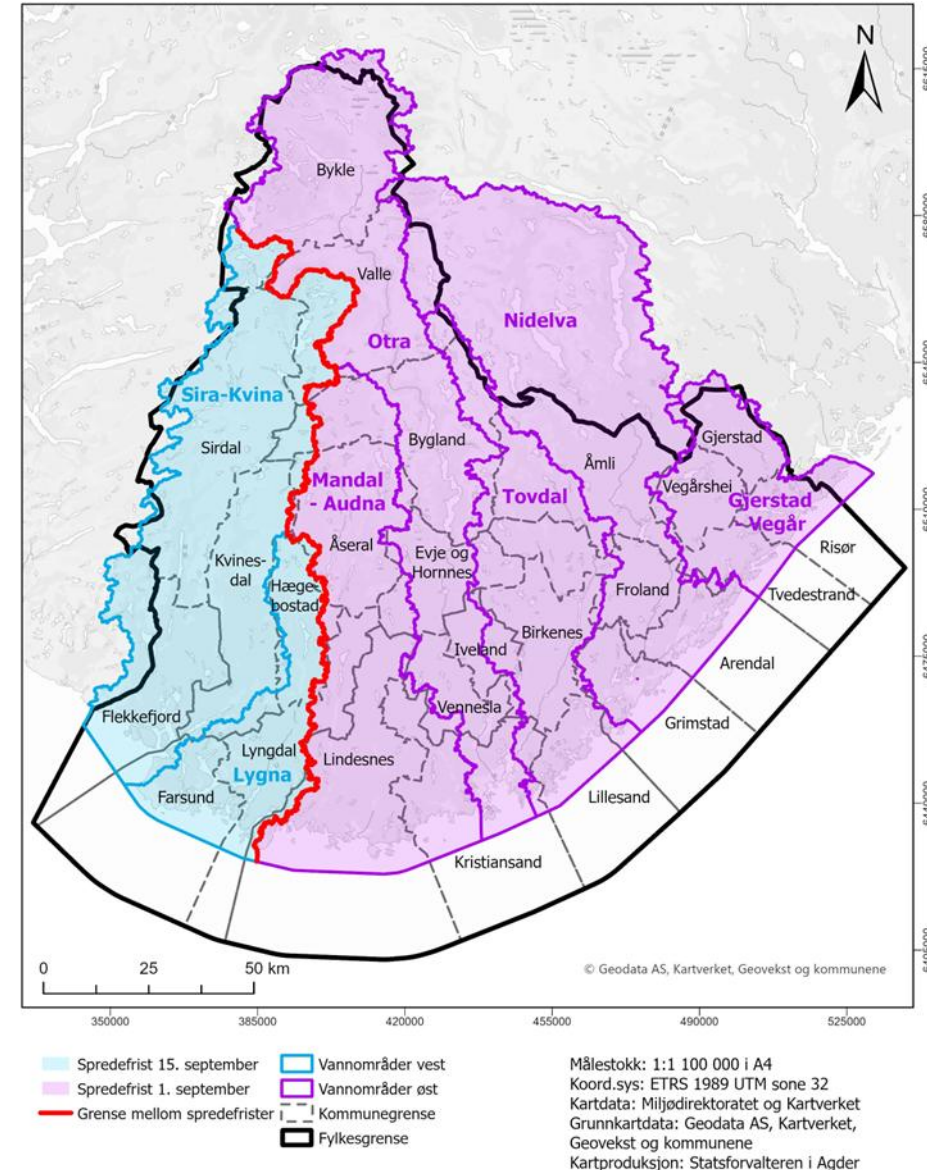

Frist for spredning 2026

Frem til 2027 gjelder følgende frister for Agder (§ 36):

- Østre og midtre områder av Agder (§ 36,1 a)*: frist 1. november for nedmolding, 1. september for overflatespredning
- Vestre områder av Agder (§ 36,1 c)*: frist 1. november for nedmolding, 15. september for overflatespredning

NB: lengre overgangstid for foretak som har for lite lagerkapasitet til å overholde nye frister

Fosforgrense

	Fra 2025	Fra 2027	Fra 2030	Fra 2033
Agder	3,5 kg P/daa	2,8 kg P/daa	2,5 kg P/daa	2,3 kg P/daa
Innmarksbeite	2 kg P/daa			

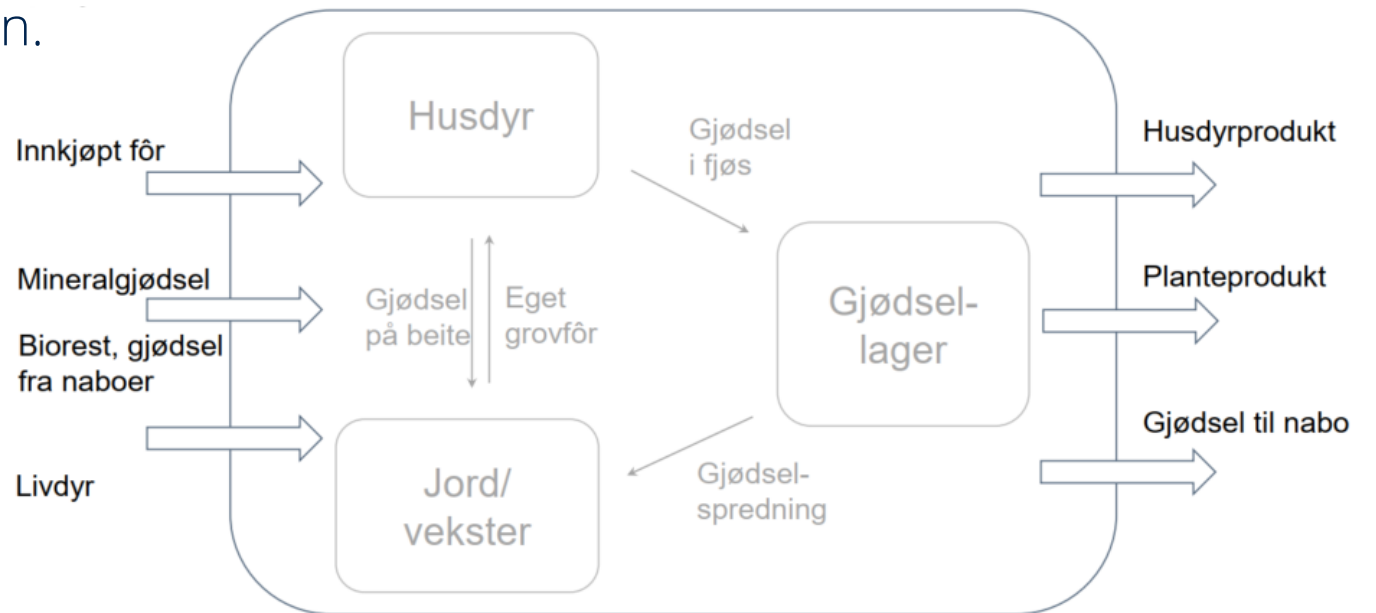
- som felles grense for alle gjødselslag, inkl. mineralgjødsel
- valgmulighet mellom å rette seg etter grenser eller etter krav om balanse
- adgang til høyere fosfortilførsel for særlig fosforkrevende vekster

Valgmulighet – balanse gjødsling

Følge fosforgrensen, eller rette seg etter krav om fosforbalanse

- Fosforstrømmer inn til gårdsdriften må ikke være større enn fosforstrømmer ut (forhold 1:1 eller bedre).
- Gjelder for 3-årsperiode av gangen.
- Meldeplikt.
- Ldir og Mdir skal utrede et alternativ til denne metoden.

Fosforbalanse

- Ldir arbeidet i høst med konseptvalgutredning for støttesystem, inkl. modell
- Å beregne fosforstrømmene er krevende, data mangler
- KLD og LMD vil gi Ldir og Mdir i oppdrag å utrede et alternativ – fosforbalanse «på jordet»
 - Fosfor tilført skal være mindre eller lik fosfor tatt ut i avling
- Frist 1. juni
- Vil kreve endring av forskriften

Spredeareal på innmarksbeite

- Søknader om å få innmarksbeiter godkjent som spredeareal:
 - åpne for gjødsling der det er ønskelig
 - skjerme mot gjødsling der det er uønsket
- Todelt løsning for søknad:
 - beite godkjent bare for mineralgjødsel (og ev. kalk)
 - beite med godkjenning generelt (også husdyrgjødsel)
- Generelt:
 - Maks 2 kg fosfor per dekar
 - Avstand til vassdrag: minst 6 meter

Spredeareal på innmarksbeite

Husdyrgjødsel:

- All bruk av husdyrgjødsel på innmarksbeite krever godkjenning av kommunen.
- De som har dokumentasjon med tidligere godkjenning slipper ny godkjenning

Spredeareal på innmarksbeite

Mineralgjødning:

- Krav om godkjenning også for bruk av mineralgjødning på innmarksbeite.
- Overgangsperiode frem til ut 2027: Det er tillatt å spre mineralgjødning på beite som hittil er tilført mineralgjødning.
- Fra 2028: Alle innmarksbeiter må ha godkjenning av kommunen for å kunne spre mineralgjødning der.

Spredeareal på innmarksbeite

- Arealet må være markslag innmarksbeite i AR5.
- Arealet må bli beita.
- Arealet må være tilgjengelig for gjødsling.
- Hensyn til natur- og kulturlandskapsverdier skal vektlegges.
- Vurdere risiko for forurensing av vassdrag og kystvann.

Godkjenning av innmarksbeiter som spredeareal skal være tuftet i fôrbehov og ikke gjødseloverskudd.

Spredeareal på innmarksbeite

- Eksempel på beregning av størrelse på godkjent areal:

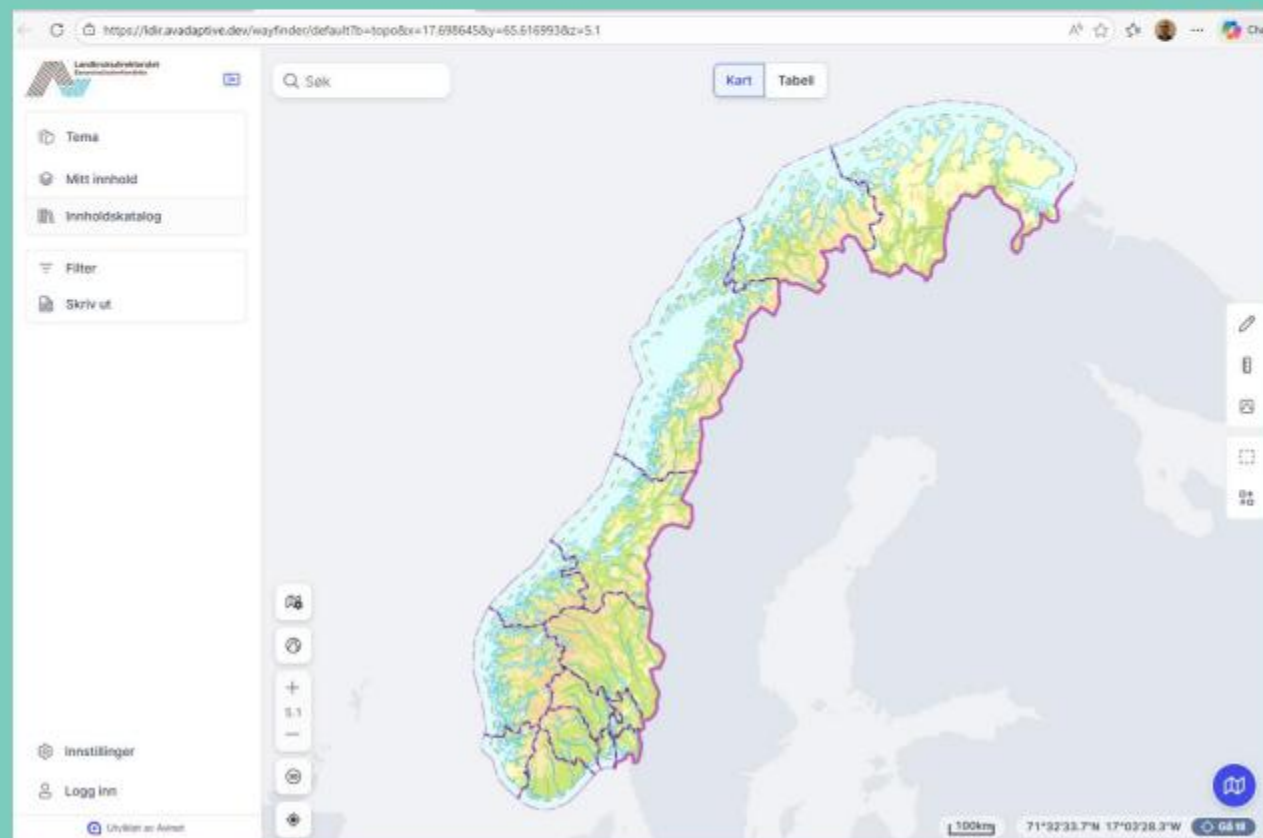
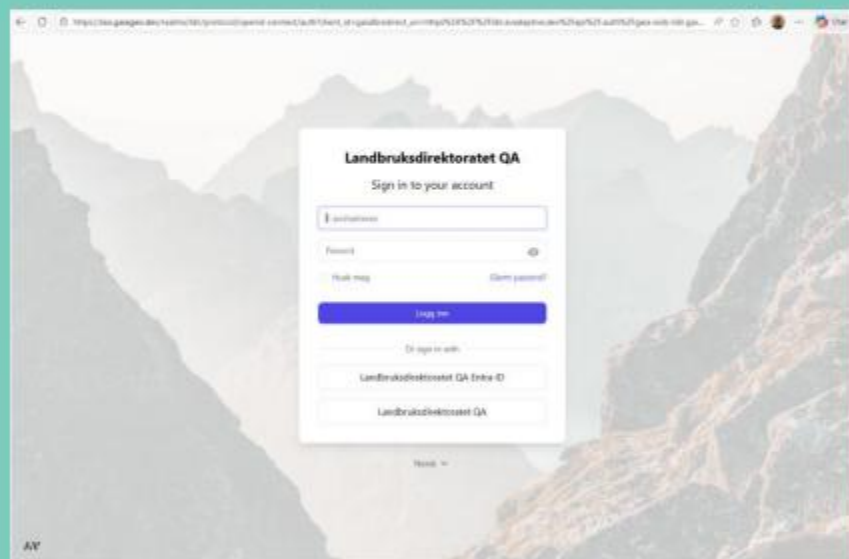
Omsøkt areal	Areal klassifisert som innmarksbeite	110 dekar
Brutto spredeareal	Fratrekk for areal med viktige naturverdier (10%)	100 dekar
Effektivt/netto spredeareal	Fratrekk for steiner og fjell i dagen (20%)	80 dekar

$80 \text{ daa} * 2 \text{ kg P/daa} = 160 \text{ kg P}$

- Godkjent areal skal innrapporteres av kommunen i offentlig register.
 - arkiveres lokalt inntil løsning kommer (etter påske)

Status fagsystem

- Frittstående kartløsning for registrering av innmarksbeite like etter påske

Gjødslingsplan – frå 2026

- Krav om gjødslingsplan ved > 25 daa (> 5 daa ved potet og grønsaker)
 - innhald i plan mykje likt som tidlegare
- Unntatte frå krav om gjødslingsplan (< 25 eller 5 daa) har likevel krav om
 - å gjødsle etter behov
 - å føra gjødslingsjournal

Flerårig gjødslingsplan

- Treng ikkje godkjenning frå kommunen – føretaket må sjølv vurderer om det er naudsynt å lage ny plan kvart år eller om same planen kan nyttast over fleire år.
- Kriteria er mykje likt som tidlegare: Enkel driftsform, lite variasjon i arealbruken eller ekstensiv driftsform som gjer at gjødslingsbehovet varierer lite på dei ulike skifta frå år til år. Døme:
 - einsidig grasproduksjon med mykje varig grasmark eller frukt- og bærfelt
 - ekstensiv driftsform < 75 % av normgjødsling

Jordprøver

Differensiering i krav til maks. alder:

- < 2 år (avløpsslam § 22),
- < 4 år (balanse gjødsling § 20 og poteter og grønnsaker § 21),
- elles < 8 år (§ 26).

§ 29 har krav til uttak og analyser:

- Jordprøver skal vera representative etter jordvariasjon, storleik og form på arealet.
- Analyseresultat for P-AL-verdi, pH, jordart, moldinnhald.
- Resultat skal inn i offentlig register (frå tidspunktet Ldir bestemmer).

Journal over bruk av gjødselvare

- kor og når det er gjødsla
- kva for type og mengde gjødsel som er brukt
- kor mykje fosfor og nitrogen som er tilført kvart areal
- kor mykje nitrogen og fosfor totalt

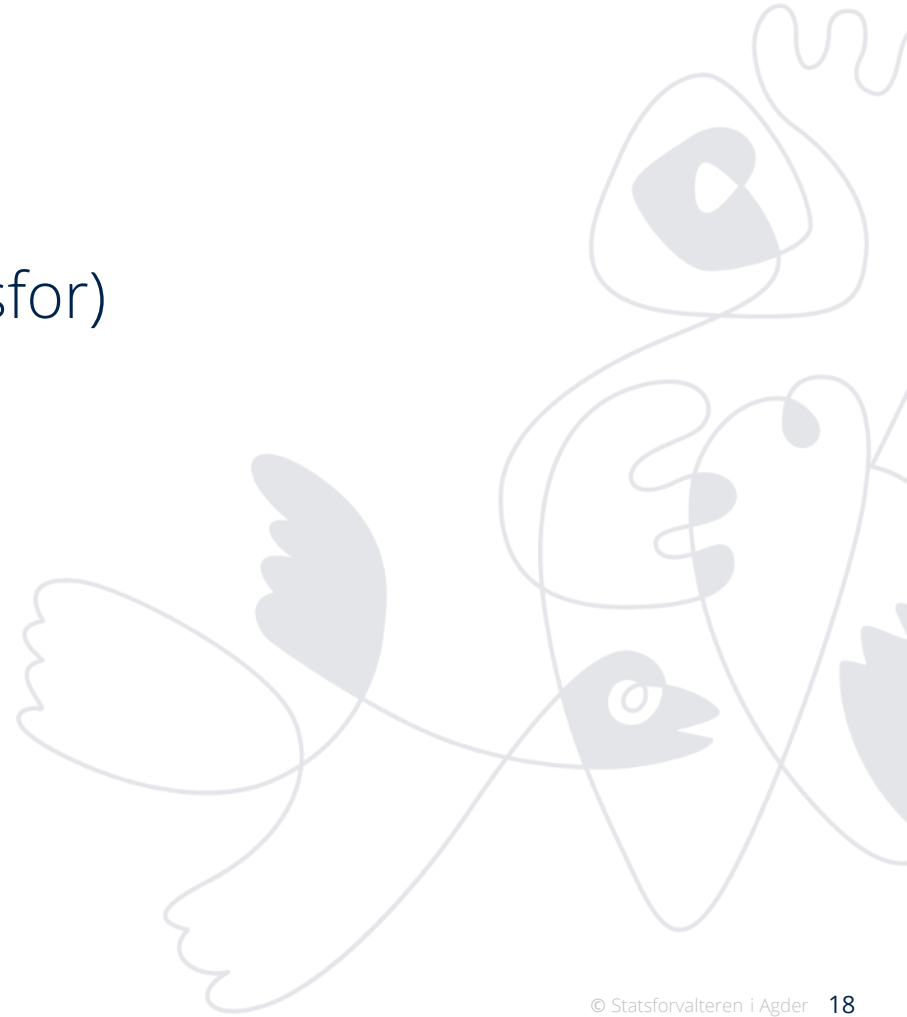

Journal over mottak av gjødselvare og levering/bortskaffing av organisk gjødselvare

- type og mengde
- mengde totalfosfor
(dersom avløpsslam også plantetilgjengeleg fosfor)
- dato for mottakinga/leveransen
- mottakar/leverandør

Krav til journal/dokumentasjon ved mottak eller levering/bortskaffing > 75 kg fosfor.

Korleis rekna ut fosformengde i husdyrgjødsel?

Rekna total mengde i husdyrgjødsel etter normtal per dyr:

- Sjå vedlegg 1 i [forskrifta](#).
- Fosforkalkulator – lenke i teksta i rettleiinga:
[Kor mykje gjødsel \(fosfor og nitrogen\) kan du spreie – Landbruksdirektoratet](#)
- P/m^3 = mengde fosfor totalt / totalt volum husdyrgjødsel
- Eventuelt bruka P-tal frå eigne analysar i gjødseljournal.

Oppfølging av krav til gjødslingsplan m.m.

- Fortsatt avkorting i RMP – oppdatering kommer.
- Slutt med avkorting for manglende gjødslingsplan etter § 11 andre ledd i PT-forskriften fra 2026, se kommentarrundskriv for PT:
[11 § 11. Avkorting ved regelverksbrudd – Landbruksdirektoratet](#)
«Kravet til gjødslingsplan skal følges opp etter gjødselbrukforskriftens bestemmelser (og forskriftens hjemmelslover), og ikke gjennom avkorting i produksjonstilskudd.»
- Forurensningsloven? Under avklaring mot Miljødirektoratet.

Oppfølging av krav til gjødslingsplan m.m.

Gjødselbrukforskriften § 30 Tilsyn og enkeltvedtak.

«Kommunen fører tilsyn og kan fatte nødvendige enkeltvedtak for å oppnå etterlevelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften. I tillegg kan Mattilsynet føre tilsyn og fatte nødvendige enkeltvedtak etter [§ 22 første ledd](#) og [andre ledd bokstav a\)](#) til [d\)](#), [§ 24](#) og [§ 25](#).

Kommunen kan utøve myndighet etter [forurensingsloven](#) i henhold til [forskrift 20. desember 2024 nr. 3400 om kommunens myndighet etter forurensningsloven](#), etter [jordlova](#) i henhold til [forskrift 8. desember 2003 nr. 1479](#) og etter bestemmelsene i [folkehelsesloven kap. 3](#).»

Regelverk og veiledning

- [forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv. – Lovdata](#)
- [forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv. – kommentarer til regelverk – Landbruksdirektoratet](#)

Veiledning for bonden:

- [Rettleiing til gjødselbrukforskrifta – Landbruksdirektoratet](#)

Verktøy

- Rapporter – fosformengde og spredeareal er tilgjengelig for saksbehandler i Lregs elektroniske systemer
- Informasjon om verktøy:
[Utvikling av digitale støtteverktøy for oppfølging av gjødselbrukforskriften – Landbruksdirektoratet](#)

Spørsmålsrunde

Statsforvalteren i Agder

Facebook Statsforvalteren i Agder
Nettside statsforvalteren.no/agder